

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 lipca 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

I Oddział w Ł. stwierdził, iż Ż. N. (wcześniej: K.) jako pracownik u płatnika składek (...) R. K. (1) nie podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 19 stycznia 2015 r. podnosząc pozorność zawartej umowy o pracę. Organ rentowy w uzasadnieniu wskazał, że ustalono, że od 19 stycznia 2015 r. Ż. N. została zgłoszona przez płatnika składek do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy o pracę. Zgłoszenia do w/w ubezpieczeń dokonano w dniu 23 stycznia 2015 r., podał, że od 11 marca 2015 r. ubezpieczona stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Za okres od 11 marca 2015 r. do 12 kwietnia 2015 r. płatnik składek wypłacił Ż. N. wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy. W dniu 10 kwietnia 2015 r. do ZUS zostało złożone zwolnienie lekarskie i tym samym wystąpiono o wypłatę zasiłku chorobowego za dzień 13 kwietnia 2015 r. Następnie wystąpiono z kolejnymi roszczeniami o wypłatę zasiłku chorobowego. Płatnik składek R. K. (1) wykazał stałe wynagrodzenie zasadnicze Ż. N. i inne składniki stałe w pełnej miesięcznej wysokości 3600 zł brutto. Wątpliwości Zakładu budzi potrzeba zatrudnienia przez płatnika składek Ż. N. na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego, a następnie nie zatrudnienie w czasie jej długotrwałej nieobecności z powodu choroby nikogo na to stanowisko w zastępstwie. Złożone bowiem przez płatnika składek wyjaśnienia, „że w trakcie nieobecności Ż. N. jej czynności są wykonywane przez niego wspólnie z P. D.” świadczą o braku rzeczywistej potrzeby zatrudniania Ż. N. oraz o braku realnego i wymiernego zapotrzebowania płatnika na jej pracę.

Ponadto organ rentowy dodał, że takie zatrudnienie jest nieuzasadnione z punktu widzenia ekonomiki firmy, a tym samym budzi wątpliwości co do rzeczywistego celu dokonania zgłoszenia Ż. N. do ubezpieczeń społecznych. Ustalenie bowiem miesięcznego wynagrodzenia Ż. N. w wysokości 3600zł brutto (tj. w wysokości znacznie wyższej zarówno od wynagrodzeń M. K. i P. K., jak i od wynagrodzenia P. D.) nie znajduje żadnego uzasadnienia gospodarczego, co zdaniem Zakładu oznacza, że płatnik miał świadomość, że zawierana umowa o pracę nie będzie go obowiązywać, a jego ewentualne zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne będą krótkotrwałe. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że Ż. N. nie wykonywała pracy, a została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania prawa do wypłaty wysokiego świadczenia w postaci zasiłku chorobowego, a następnie zasiłku macierzyńskiego.

/decyzja – k. 74 – 76 akt ZUS, k. 70 – 72 akt ZUS/

W dniu 26 sierpnia 2015 r. Ż. N. złożyła odwołanie i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji, w którym podkreśliła, że w momencie zawierania umowy o pracę nie była w ciąży i takiej nie planowała.

/odwołanie – k. 2 – 4/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6 – 7/

Na rozprawie w dniu 10 marca 2016 r. pełnomocnik wnioskodawczyni wniosła o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 10 marca 2016 r – 00:02:06 – płyta Cd k. 23/

Na rozprawie w dniu 2 września 2016 r. pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/protokół rozprawy z dnia 2 września 2016 r. – 01:10:57 – płyta CD/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca się Ż. N. (wcześniej K.) urodzona (...), legitymuje się wykształceniem średnim. Ukończyła Liceum Ogólnokształcące w 2013 r. We wrześniu 2014 r. rozpoczęła naukę na kierunku technik administracji w Policealnej Szkole Centrum (...) w Z..

/kwestionariusz osobowy – k. 39 – 40 akt ZUS, świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego – k. 32 – 33 akt ZUS, umowa – k. 10 – 11 akt ZUS/

Przed podjęciem zatrudnienia u płatnika składek ubezpieczona:

- pracowała na podstawie umowy zlecenia w okresie od 2 września 2013 r. do 7 września 2013 r. w (...) Sp. z.o.o. w W.
- odbyła staż w Starostwie Powiatowym w Z. w okresie od 13 stycznia 2014 r. do 19 grudnia 2014 r.

/zaświadczenie o odbyciu stażu – k. 15 akt ZUS, umowa zlecenie – k. 9 akt ZUS/

W dniu 19 stycznia 2015 r. odwołująca się Ż. N. zawarła z (...) R. K. (1) z siedzibą w S. umowę o pracę na czas określony w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 19 stycznia 2015 r. do 31 lipca 2016 r. na stanowisku pracownika biurowego z wynagrodzeniem 3600 złotych brutto. Miejscem wykonywania pracy miała być siedziba firmy w S. przy ul. (...).

/umowa o pracę – k. 66 akt ZUS/

Ubezpieczona miała być zatrudniona w celu zastąpienia nieobecnych pracowników M. K., która przebywała na urlopie macierzyńskim oraz P. K., która była w ciąży. Wnioskodawczyni miała przejąć ich obowiązki.

/zeznania zainteresowanego R. K. (1) z dnia 2 września 2016 r. – 00:39:32 – 01:00:45 – płyta CD, zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawczyni przedłożyła aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku pracownika administracyjno – biurowego z dnia 31 grudnia 2014 r.

/zaświadczenie lekarskie – k. 65 akt ZUS, k. 43 akt ZUS, k. 42 akt ZUS/

Została wystawiona karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, z którego wynikało, że wnioskodawczyni odbyła szkolenie w zakresie BHP – instruktaz ogólny i stanowiskowy w dniach 19 i 20 stycznia 2015 r – przeprowadzony przez R. K. (1).

/karta szkolenia – k. 41 akt ZUS/

Pracodawca utworzył dokumentację pracowniczą odwołującej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: kwestionariusz osobowy, odpis świadectwa ukończenia szkoły, zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy na powierzonym stanowisku, umowę o pracę, listy płac, kartę szkolenia BHP/

/akta osobowe wnioskodawczyni w kopercie – k. 42/

Wnioskodawczyni nie otrzymała zakresu obowiązków w formie pisemnej. Podczas zatrudnienia w ramach powierzonych obowiązków ubezpieczona miała zajmować się sprawami biurowymi, załatwianiem spraw w urzędach, wypisywaniem umów o pracę, wniosków urlopowych, świadectw pracy i zaświadczeń dla pracowników, sporządzaniem zamówień.

/zeznania świadka W. P. (1) – k. 44 – 45, zamówienia – k. 20 – 31 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD, zeznania zainteresowanego R. K. (1) z dnia 2 września 2016 r. – 00:39:32 – 01:00:45 – płyta CD/

Ubezpieczona podczas wykonywania swoich obowiązków w terenie miała przemieszczać się samochodem.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD, zeznania zainteresowanego R. K. (1) z dnia 2 września 2016 r. – 00:39:32 – 01:00:45 – płyta CD/

Płatnik składek sporządzał dla wnioskodawczyni oraz pozostałych pracowników listy wynagrodzeń. Ubezpieczona kwitowała odbiór wynagrodzenia na liście płac.

/listy płac – k. 34 – 37 akt ZUS, listy obecności w kopercie – k. 33/

Ubezpieczona miała pracować w godzinach 8.00 – 16.00.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD/

Wnioskodawczyni podejmując pracę w firmie płatnika składek była w ciąży. O ciąży dowiedziała się pod koniec listopada 2014 r.

/zeznania świadka R. N. z dnia 10 marca 2016 r. – 00:21:15 – 00:28:52 – płyta CD – k. 23, karta przebiegu ciąży – k. 27 – 29, zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD/

Ubezpieczona od 11 marca 2015 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. Dziecko urodziła w dniu 30 lipca 2015 r.

/ bezsporne, zeznania świadka R. N. z dnia 10 marca 2016 r. – 00:21:15 – 00:28:52 – płyta CD – k. 23, akt urodzenia w aktach osobowych wnioskodawczyni – k. 42 /

Wnioskodawczyni obecnie nie pracuje w firmie płatnika składek. Umowa o pracę rozwiązała się z upływem czasu na jaki została zawarta. Obecnie zajmuje się dzieckiem. Otrzymała świadectwo pracy. Złożyła oświadczenie – bez daty, że otrzymała wynagrodzenie za urlop.

/świadectwo pracy, oświadczenie – załączniki do akt – k. 63, zeznania wnioskodawczyni z dnia 2 września 2016 r. – 00:18:01 – 00:38:08 – płyta CD /

R. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą od 1 lipca 2001 r. pod nazwą (...) R. K. (1) z siedzibą w S.. Przedmiotem działalności są roboty związane z budową dróg i autostrad.

/bezsporne/

W lokalu, w którym ma siedzibę firma płatnika składek jest pomieszczenie biurowe, w którym są 3 – 4 stanowiska pracy. R. K. (1) nie ma osobnego gabinetu.

/zeznania świadka A. K. (1) z dnia 10 marca 2016 r. – 00:16:30 – 00:21:15 – płyta CD – k. 21/

W okresie od grudnia 2014 r. do sierpnia 2015 r. płatnik składek zatrudniał razem z wnioskodawczynią 5 pracowników biurowych:

- M. K. – do której obowiązków należało sporządzanie ofert przetargowych, zestawienia materiałów, zlecenia, zamówienia, załatwianie wszelkich spraw urzędowych oraz inne prace,

- P. K. – do której obowiązków należały prace związane z budową dróg w terenie jak również sporządzanie ofert przetargowych, zestawień materiałów, zlecenia, zamówienia, załatwianie spraw urzędowych,

- P. D. – do której obowiązków należało pomiary geodezyjne na budowie, sporządzanie ofert przetargowych w biurze, zestawień materiałów, zlecenia, zamówienia itp.

- W. P. (1) – która jest księgową.

Oprócz wnioskodawczynie pracownicy ci otrzymywali wynagrodzenie minimalne.

/pismo w kopercie – k. 33, listy płac w kopercie – k. 33, zeznania zainteresowanego R. K. (1) z dnia 2 września 2016 r. – 00:39:32 – 01:00:45 – płyta CD /

Firma płatnika składek osiąga dochody w wysokości około 300 – 400 tysięcy rocznie. Z uwagi na fakt, że jest to firma budowlana to praca jest sezonowa.

/zeznania świadka W. P. (1) – k. 44 – 45/

W sezonie płatnik zatrudnia do 15 pracowników: operatorów maszyn, robotników drogowych. Pracownicy fizyczni zatrudnieni są na najniższe wynagrodzenia.

/zeznania świadka W. P. (1) – k. 44 – 45, listy płac w kopercie – k. 33/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o załączone do akt dokumenty, w tym dokumentację osobową, medyczną oraz jedynie częściowo w oparciu o osobowe źródła dowodowe w postaci zeznań świadków A. K. (1), W. P. (1), P. D., R. N. oraz zeznań wnioskodawczynie i zainteresowanego.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd nie dał wiary zeznaniom wnioskodawczynie, zainteresowanego oraz świadków, w których wskazywali na zatrudnienie skarżącej u płatnika składek na podstawie umowy o pracę, w szczególności z uwagi na liczne i istotne rozbieżności w zeznaniach stron i świadków.

W ocenie Sądu Okręgowego brak jest jakichkolwiek wiarygodnych dowodów potwierdzających wykonywanie pracy przez ubezpieczoną w ramach stosunku pracy. Przeciwno prawdziwości zeznań wnioskodawczynie, świadków przemawiają, zdaniem Sądu, ustalone okoliczności faktyczne. Brak jest bowiem jakichkolwiek dokumentów potwierdzających jakąkolwiek działalność ubezpieczonej na rzecz pracodawcy poza aktami osobowymi, które stanowią formalny element zatrudnienia, a nie są dowodem faktycznego istnienia pomiędzy stronami stosunku pracy.

Przedstawione przez ubezpieczoną kserokopie zamówień i zestawień nie wskazują to, że ich autorem jest ubezpieczona. Mógł je sporządzić każdy inny pracownik. Wnioskodawczynie nie była w stanie określić w jakich konkretnie sprawach sporządzała pisma, przyznała, że się pod nimi nie podpisywała. Nie pamiętała wszystkiego, czym się zajmowała.

W toku przesłuchania zainteresowany i wnioskodawczynie przedstawili wiele innych czynności, które wykonywała wnioskodawczynie – rejestracja samochodów, wymiana dowodów, wyjazdy na budowę, o czym płatnik nie wspominał w takcie postępowania wyjaśniającego przed ZUS, gdzie mówił o pracach biurowych i kontaktach ze starostwem oraz urzędem.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków P. D., A. K. (1) i W. P. (1) jedynie co do faktu, że widzieli ubezpieczoną w biurze i że wykonywała tam jakieś czynności, ale jak świadek P. D. wskazała nie wie na jakiej podstawie i czy w ogóle ubezpieczona była zatrudniona u płatnika składek, a jeśli była zatrudniona to nie wiedziała jakie czynności Ż. N. miała wykonywać w firmie. Wskazała, że nie była przedstawiona jako pracownik.

Dlatego też Sąd odmówił wiary zeznaniom wnioskodawczynie Ź. N. co do faktu, że P. D. pomagała jej na początku pracy we wdrożenie się w nowe obowiązki, gdyż jest to sprzeczne z zeznaniami świadka P. D., która zeznała, że nie wiedziała jakie obowiązki miała wnioskodawczynie podczas zatrudnienia w firmie płatnika składek.

Zeznania stron i świadka W. P. są sprzeczne w zakresie kwestii rozliczania korzystania z samochodu przez wnioskodawczynie. Księgowa twierdziła, że wnioskodawczynie otrzymywała zwrot kosztów korzystania z samochodu prywatnego, a w firmie są rachunki, gdy tymczasem wnioskodawczynie i zainteresowany twierdzili, że koszty te nie były zwracane, a miały być rekompensowane wyższym wynagrodzeniem. Przy czym zainteresowany ostatecznie wskazał, że wysokie wynagrodzenie miało motywować do pracy.

W zeznaniach świadków, wnioskodawczynie oraz zainteresowanego są rozbieżności co do list obecności, albowiem P. D., która nie jest już pracownikiem płatnika składek zeznała, że codziennie podpisywała listę obecności zaś ubezpieczona, W. P. (1) oraz płatnik składek wskazali, że nie było listy obecności.

Trzeba także dodać, że trudno uwierzyć w to, że płatnik składek zatrudnił Ź. N. posiadającą wykształcenie średnie ogólne i nie posiadającą doświadczenia zawodowego oprócz stażu w Starostwie Powiatowym za wynagrodzeniem w kwocie 3600 zł miesięcznie, podczas gdy pozostali pracownicy biurowi z dłuższym doświadczeniem zawodowym otrzymywali wynagrodzenia na poziomie najniższego wynagrodzenia. Nadto zainteresowany w swoich zeznaniach podał, że wdrożenie pracownika biurowego w obowiązki by mógł samodzielnie wykonywać swoje obowiązki w branży budowlanej wynosi około 6 miesięcy, a więc nie sposób uwierzyć, że R. K. (1) zatrudnił ubezpieczoną, która nie była początkowa samodzielna przy wykonywaniu swoich obowiązków z tak wysokim wynagrodzeniem, a nie za wynagrodzeniem minimalnym.

Na uwagę zasługuje także fakt, że ubezpieczona miała zostać zatrudniona u płatnika składek w styczniu 2015 r. w sytuacji, gdy firma płatnika składek to firma budowlana i praca jest sezonowa jak zeznała księgowa firmy (...).

Zainteresowany i świadkowie nie byli zgodni co do tego, kto zastąpił wnioskodawczynie – w toku postępowania wyjaśniającego R. K. podawał, że obowiązki wnioskodawczynie przejął on i świadek D., świadek D. zeznaje, że nie wie, co robiła wnioskodawczynie, więc trudno przyjąć, że przejęła jej obowiązki. Natomiast świadek P. zeznała, że obowiązki wnioskodawczynie przejęła A. K. i ją też miała zastąpić wcześniej wnioskodawczynie – wbrew zeznaniom zainteresowanego, który twierdził, że wnioskodawczynie zastąpiła dwóch innych pracowników. W toku przesłuchania zainteresowany wskazał, że najpierw obowiązki przejęła jego żona, a potem on.

Należy też zwrócić uwagę, że wnioskodawczynie nie miała pisemnego zakresu obowiązków, podobnie jak P. K. i M. K. – w aktach osobowych brak jest takich zakresów, natomiast płatnik sporządził na potrzeby procesu jedynie wykaz takich czynności, które zresztą nie pokrywały się w pełnym zakresie z tym, co miała robić wnioskodawczynie.

Świadek K. wskazywała, że widziała wnioskodawczynie przy komputerze, ale nie wiedziała co robiła. Świadek K., zgodnie z wyjaśnieniami płatnika w trakcie postępowania wyjaśniającego, miała być obecna przy zawieraniu z wnioskodawczynie umowy o pracę, natomiast w toku postępowania świadek nie była w stanie określić na jaki okres była zatrudniona i jakie miała wynagrodzenie.

Świadek P. wśród czynności wykonywanych przez wnioskodawczynie podaje kompletowanie akt osobowych wnioskodawczynie, zainteresowany o tym nie wspomina. Świadek wskazuje też, że cały czas była w biurze, wnioskodawczy i płatnik – że nie było jej codziennie. Nie wiedziała też jakie dokumenty wnioskodawczynie wozila.

Wnioskodawczynie nie potrafiła wskazać, w jakim celu jechała do urzędu.

Wnioskodawczynie wskazała, że odbyła szkolenie BHP na początku stycznia, które trwało kilka godzin i nie pamiętała kto je prowadził, z karty szkolenia wynikało natomiast, że trwało 2 dni (19,20.01) i przeprowadził je R. K..

Wnioskodawczyni miała znaleźć zatrudnienie w związku z ogłoszeniem, na co zainteresowany złożył wydruk z Internetu, jednak nie zawiera on żadnej daty, zatem nie może stanowić wystarczającego dowodu na danie konkretnego ogłoszenia. Świadek P. co prawda potwierdziła, że są dawane ogłoszenia, ale nie wiedziała w jaki sposób wnioskodawczyni trafiła do firmy.

Wnioskodawczyni w treści odwołania wskazywała, że w momencie zawierania umowy nie była w ciąży i nawet jej nie planowała, natomiast w toku procesu przyznała, że wiedziała o ciąży od końca listopada 2014 r.

Płatnik nie przedstawił dowodu zapłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop. Wnioskodawczyni złożyła tylko oświadczenie – bez daty, że otrzymała takie wynagrodzenie, bez wskazania kiedy i w jaki sposób.

O konkretnych okolicznościach dotyczących wykonywania obowiązków pracowniczych nie zeznaje także świadek N. – mąż wnioskodawczyni, wskazując, że wnioskodawczyni brała samochód i czasami musiała pojechać do starostwa.

Mając na względzie powyższe Sąd odmówił wiary wnioskodawczyni oraz świadkom co do faktu, że rzeczywiście świadczyła ona pracę w ramach zawartej umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych a także oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, odwołanie nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zmianami) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2016 poz. 372) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę z dnia 19 stycznia 2015 r. zawarta między wnioskodawczynią a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozorów.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) wskazano, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawczynią a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca się osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawczyni na rzecz zainteresowanego w spornym okresie nie wykonywała żadnej pracy. Fakt, iż była widziana w biurze płatnika składek nie świadczy o tym, że tam pracowała w ramach pracowniczego podporządkowania.

W sprawie niniejszej nie zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż wnioskodawczyni wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę i łączył ją z zainteresowanym stosunek pracy.

Przede wszystkim zwrócić należy na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, nie potwierdza, aby zainteresowany kierował pracą wnioskodawczyni, w szczególności, aby wskazywał jakiegokolwiek konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy oraz, aby określał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Zainteresowany podkreślał, że interesował go rezultat („papiery w porządku”). Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez zainteresowanego.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucyjnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w sprawie niniejszej nie zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę i łączył ją z zainteresowanym stosunek pracy. Fakt, że została sporządzona dokumentacja pracownicza, jak również fakt, że była widziana w biurze zainteresowanego, czy złożyła podpisy pod kilkoma dokumentami, nie świadczy jeszcze o tym, że wykonywała ona pracę na rzecz zainteresowanego na podstawie stosunku pracy.

Mając na względzie powyższe w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzone dowody nie pozwalają na ustalenie, aby celem zawarcia spornej umowy o pracę było świadczenie pracy na podstawie umowy o pracę w warunkach podporządkowania pracowniczego.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni nie miała określonego przez pracodawcę zakresu obowiązków, z którego realizacji mogłaby być na bieżąco kontrolowana, sama przyznała, że nie była rozliczana z czasu pracy. Brak jest list obecności, czy ewidencji czasu pracy. Określenie zadań pracownika jedynie poprzez ustne wskazanie zakresu obowiązków, ogólnie wskazujących na zakres powierzonych wnioskodawczyni zadań, jak również nie stosowanie żadnego sposobu weryfikacji i rozliczania wyników pracy odwołującej, w sytuacji, gdy zakres zadań i ich sprecyzowanie w czasie nie było ściśle wyznaczone przez płatnika składek, przesądza o tym, że sporny stosunek prawny nie nosił cechy pracowniczego podporządkowania, a z drugiej strony kierownictwa pracodawcy nad pracą wykonywaną przez wnioskodawczynię. Konkluzja ta oznacza również, że strony nie łączyła umowa o pracę. W rezultacie Sąd uznał, że wykonywanie na rzecz płatnika składek czynności przez odwołującą nie odbywało się w reżimie charakterystycznym dla stosunku pracy, tj. zgodnie z dyspozycją art. 22 k.p.

Dodatkowo należy stwierdzić, że wątpliwości co do zatrudnienia wnioskodawczyni przez zainteresowaną spółkę, powstają także w związku z faktem, iż na czas nieobecności wnioskodawczyni nie zatrudniono nowego pracownika, który realizowałby jej obowiązki, a do tego występują rozbieżności co do tego, kto w ogóle miał przejąć te obowiązki. Zatrudnienie nastąpiło także w okresie, gdy kończył się sezon na prace drogowe.

Istniały także rozbieżności dotyczące odbycia szkolenia bhp, konkretnych czynności, którymi miała zajmować się wnioskodawczyni czy rozliczania korzystania z samochodu prywatnego.

Wnioskodawczyni w momencie zawarcia umowy o pracę wiedziała, że jest w ciąży, otrzymała wynagrodzenie znacznie wyższe, niż pozostali pracownicy, mimo braku kwalifikacji, których oczekiwał płatnik, który sam przyznał, że miał świadomość, że wnioskodawczyni przez pół roku nie będzie samodzielna.

A zatem skoro zawarta pomiędzy stronami umowa o pracę z dnia 19 stycznia 2015 r. dotknięta jest nieważnością ze względu na pozorność (art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p.), Sąd przyjął, że umowa ta nie wywołuje pożądanych przez strony skutków w sferze ubezpieczeń społecznych, zatem odwołująca się nie podlega ubezpieczeniu z tytułu umowy o pracę zawartej ze wskazanym płatnikiem.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Sąd Okręgowy zasądził od odwołującej się oraz zainteresowanego na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. kwoty po 180 zł - w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu /Dz.U. 2013/490/ w zw. z § 1 pkt. 3 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r

zmieniające powyższe rozporządzenie/Dz.U. 2015/1078/, Sąd przyjął do ustalenia wysokości wynagrodzenia stawkę minimalną, z uwagi na to, że strony nie sprecyzowały wartości przedmiotu sporu.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni